Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

19 päivänä marraskuuta 2026 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Työntekijät – Asetus (EU) N:o 492/2011 – 10 artikla – Lapset, jotka käyvät koulua vastaanottavassa jäsenvaltiossa – Lapset, jotka käyvät lastentarhaa – Johdettu oleskeluoikeus – Direktiivi 2004/38/EY – 27 ja 28 artikla – Päätös lasten isän, joka on unionin kansalainen, karkottamisesta yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä – Vaikutus hänen lastensa ja näiden tosiasiallisena huoltajana toimivan puolisonsa johdettuun oleskeluoikeuteen – Vastaanottavan jäsenvaltion velvollisuus ottaa isän karkottamista koskevassa päätöksessä huomioon se, että hänen lapsensa ja puolisonsa haluavat jatkaa oleskeluaan tässä valtiossa johdetun oleskeluoikeutensa perusteella – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artikla. – Perhe-elämä – Perusoikeuskirjan 24 artikla – Lapsen etu

Asiassa C-906/24 [Sirto], [i]

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka korkein hallinto-oikeus (Suomi) on esittänyt 19.12.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 31.12.2024, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A,

B,

C,

D,

E,

F ja

G,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Maahanmuuttovirasto,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

[i] Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa asian minkään asianosaisen todellista nimeä.

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. L. Arastey Sahún sekä tuomarit B. Smulders (esittelevä tuomari), E. Regan, J. Passer ja D. Gratsias,

julkisasiamies: T. Ćapeta,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.2.2026 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– A, B, C, D, E, F ja G, edustajanaan S. Yasar, asianajaja,

– Suomen hallitus, asiamiehinään H. Leppo ja M. Pere,

– Euroopan komissio, asiamiehinään B.-R. Killmann, E. Montaguti ja I. Söderlund,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.4.2026 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 492/2011 (EUVL 2011, L 141, s. 1) 10 artiklan, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77) 12 artiklan 3 kohdan ja 28 artiklan 1 kohdan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 24 artiklan 2 ja 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä aviopuolisot A ja B ja heidän alaikäiset lapsensa C, D, E, F ja G ja toisaalta Maahanmuuttovirasto (Suomi) ja jossa on kyse heitä koskevista karkottamispäätöksistä, jotka on tehty A:n osalta hänen tekemiinsä rikoksiin perustuvista yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä ja hänen perheenjäsentensä osalta sillä perusteella, että he ovat menettäneet oleskeluoikeutensa A:n osalta tehdyn päätöksen seurauksena.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2004/38

3 Direktiivin 2004/38 johdanto-osan 22 ja 23 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(22) [EY:n] perustamissopimus antaa mahdollisuuden asettaa liikkumis- ja oleskeluvapaudelle rajoituksia yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden taikka kansanterveyden perusteella. Jotta taataan niiden olosuhteiden ja menettelyä koskevien takeiden tiukempi määrittely, joiden mukaisesti unionin kansalaisilta ja heidän perheenjäseniltään voidaan evätä lupa maahantuloon tai karkottaa heidät, olisi ulkomaalaisten liikkumista ja oleskelua koskevien, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvien erityistoimenpiteiden yhteensovittamisesta 25 päivänä helmikuuta 1984 annettu neuvoston direktiivi 64/221/ETY [(EYVL 1964, 56, s. 850)] korvattava tällä direktiivillä.

(23) Unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä karkottaminen yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden perusteella on toimenpide, joka voi aiheuttaa vakavaa haittaa henkilöille, jotka perustamissopimuksen heille suomia oikeuksia ja vapauksia käytettyään ovat aidosti kotoutuneet vastaanottavaan jäsenvaltioon. Tämän vuoksi näiden toimenpiteiden soveltamisalaa olisi rajoitettava suhteellisuusperiaatteen mukaisesti siten, että otetaan huomioon asianomaisten henkilöiden kotoutumisaste, heidän vastaanottavassa jäsenvaltiossa oleskelunsa kesto, heidän ikänsä sekä terveydentilansa, perhe- ja taloudellinen tilanteensa ja heidän siteensä kotimaahansa.”

4 Direktiivin 2004/38 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Kohde”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä säädetään:

a) edellytykset, jotka koskevat sitä, miten unionin kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä voivat käyttää oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;

– –

c) edellä a ja b alakohdassa vahvistettuja oikeuksia koskevat rajoitukset, jotka perustuvat yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen.”

5 Direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Henkilöt, joihin tätä direktiiviä sovelletaan”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin unionin kansalaisiin, jotka siirtyvät toiseen jäsenvaltioon tai oleskelevat toisessa jäsenvaltiossa kuin jonka kansalaisia he ovat, sekä heidän – – perheenjäseniinsä, jotka tulevat heidän mukanaan tai seuraavat heitä myöhemmin.”

6 Direktiivin 7 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus oleskella yli kolme kuukautta”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Unionin kansalaisilla on oikeus oleskella toisen jäsenvaltion alueella yli kolmen kuukauden ajan

a) jos he ovat työntekijöitä tai itsenäisiä ammatinharjoittajia vastaanottavassa jäsenvaltiossa; tai

b) jos heillä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat niin, että he eivät oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle, ja kattava sairausvakuutusturva vastaanottavassa jäsenvaltiossa; tai

– –

d) jos he ovat a, b tai c alakohdassa tarkoitetut edellytykset täyttävän unionin kansalaisen mukana matkustavia tai häntä myöhemmin seuraavia perheenjäseniä.

2. Edellä 1 kohdassa säädetty oleskeluoikeus koskee myös perheenjäseniä, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia ja jotka tulevat unionin kansalaisen mukana vastaanottavaan jäsenvaltioon tai seuraavat häntä sinne myöhemmin, edellyttäen, että kyseinen unionin kansalainen täyttää 1 kohdan a, b tai c alakohdassa tarkoitetut edellytykset.”

7 Direktiivin 2004/38 12 artiklan, jonka otsikko on ”Perheenjäsenten oleskeluoikeuden säilyminen unionin kansalaisen kuoltua tai poistuttua jäsenvaltiosta”, 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Unionin kansalaisen poistuessa vastaanottavan jäsenvaltion alueelta tai kuollessa hänen lapsensa tai lasten tosiasiallisena huoltajana toimiva vanhempi eivät, kansalaisuudestaan riippumatta, menetä oleskeluoikeuttaan ennen lasten opintojen päättymistä, jos lapset oleskelevat vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja ovat kirjoilla oppilaitoksessa opiskellakseen siellä.”

8 Direktiivin 15 artiklan, jonka otsikko on ”Menettelyä koskevat takeet”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäljempänä 30 ja 31 artiklassa säädettyjä menettelyjä on soveltuvin osin sovellettava kaikkiin päätöksiin, joilla rajoitetaan unionin kansalaisen tai tämän perheenjäsenten vapaata liikkuvuutta muista kuin yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen perustuvista syistä.”

9 Direktiivin 16 artiklan, jonka otsikko on ”Unionin kansalaisiin ja heidän perheenjäseniinsä sovellettava yleissääntö”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Unionin kansalaisilla, jotka ovat oleskelleet laillisesti vastaanottavan jäsenvaltion alueella yhtäjaksoisesti viisi vuotta, on oikeus pysyvään oleskeluun sen alueella. – –”

10 Direktiivin VI luku, jossa säännellään ”maahantulo- ja oleskeluoikeuden rajoittami[sta] yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen liittyvistä syistä”, sisältää direktiivin 27–33 artiklan.

11 Direktiivin 2004/38 27 artiklassa, jonka otsikkona on ”Yleiset periaatteet”, säädetään seuraavaa:

”1. Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, jäsenvaltiot voivat rajoittaa unionin kansalaisen tai hänen perheenjäsentensä, näiden kansalaisuudesta riippumatta, vapaata liikkuvuutta ja oleskelua yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen liittyvistä syistä. Näihin perusteisiin ei saa vedota taloudellisista syistä.

2. Yleisen järjestyksen tai yleiseen turvallisuuden vuoksi toteutettujen toimenpiteiden on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia, ja niiden on perustuttava yksinomaan asianomaisen henkilön omaan käyttäytymiseen. Aiemmat rikostuomiot eivät yksin saa olla perusteena tällaisten toimenpiteiden toteuttamiselle.

Asianomaisen yksilön käyttäytymisen on muodostettava todellinen, välitön ja riittävän vakava uhka, joka vaikuttaa johonkin yhteiskunnan olennaiseen etuun. Perustelut, jotka eivät liity yksittäiseen tapaukseen tai jotka johtuvat yleistävistä näkökohdista, eivät ole hyväksyttäviä.

– –

4. Passin tai henkilökortin myöntäneen jäsenvaltion on sallittava asiakirjan haltijan, joka on karkotettu toisesta jäsenvaltiosta yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen liittyvistä syistä, palata alueelleen ilman muodollisuuksia, vaikka asiakirja ei enää ole voimassa tai vaikka haltijan kansalaisuus on kiistanalainen.”

12 Direktiivin 28 artiklan, jonka otsikko on ”Suoja karkottamista vastaan”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Vastaanottavan jäsenvaltion on ennen yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyviin syihin perustuvan karkottamispäätöksen tekemistä otettava huomioon se, kuinka kauan asianomainen on oleskellut sen alueella, asianomaisen ikä, terveydentila, perhe- ja taloudellinen tilanne, kuinka hyvin asianomainen on kotoutunut vastaanottavan jäsenvaltion yhteiskuntaan ja kulttuuriin, sekä se, missä määrin asianomaisella on yhteyksiä kotimaahansa.

2. Vastaanottava jäsenvaltio voi tehdä karkottamispäätöksen, joka koskee sellaista unionin kansalaista tai tämän perheenjäsentä, tämän kansalaisuudesta riippumatta, jolla on oikeus oleskella pysyvästi jäsenvaltion alueella, ainoastaan yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä vakavista syistä.”

13 Direktiivin 31 artiklassa, jonka otsikko on ”Menettelyä koskevat takeet”, säädetään seuraavaa:

”1. Henkilöllä, jonka osalta on tehty päätös yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen liittyvistä syistä, on oltava vastaanottavassa jäsenvaltiossa mahdollisuus hakea siihen muutosta tuomioistuimessa tai soveltuvissa tapauksissa hallinnollisella muutoksenhakumenettelyllä.

– –

3. Muutoksenhakumenettelyssä on voitava tarkastaa päätöksen laillisuus sekä suunnitellun toimenpiteen perusteena olevat tosiseikat ja olosuhteet. Menettelyssä on varmistettava, ettei päätös ole suhteeton erityisesti 28 artiklassa säädettyihin vaatimuksiin nähden.

– –”

Asetus N:o 492/2011

14 Asetuksen N:o 492/2011 I lukuun sisältyy työntekijöiden perhettä koskeva 3 jakso. Asetuksen 10 artiklassa, joka kuuluu kyseiseen 3 jaksoon, säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltion kansalainen on tai on ollut työssä toisen jäsenvaltion alueella, on hänen lapsillaan, jos he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa, oikeus osallistua peruskoulutukseen, oppisopimuskoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla.

– –”

Suomen oikeus

15 Suomen 30.4.2004 annetun ulkomaalaislain (301/2004), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä ulkomaalaislaki), 156 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä maahantulon ja maassa oleskelun edellytyksenä on, että heidän ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta.

Maahantulon estämisen ja maasta poistamisen yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vuoksi tulee perustua yksinomaan yksilön omaan käyttäytymiseen, eikä perusteena voida pitää pelkästään aikaisempia rikostuomioita. Yksilön käyttäytymisen on muodostettava todellinen, välitön ja riittävän vakava uhka, joka vaikuttaa johonkin yhteiskunnan olennaiseen etuun. Perustelut, jotka eivät liity yksittäiseen tapaukseen tai jotka johtuvat yleistävistä näkökohdista, eivät ole hyväksyttäviä.”

16 Ulkomaalaislain 161 d §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”Unionin kansalaisen kuollessa tai poistuessa maasta hänen lapsensa tai lasten tosiasiallisena huoltajana toimiva vanhempi ei, kansalaisuudestaan riippumatta, menetä oleskeluoikeuttaan ennen lasten opintojen päättymistä, jos lapset oleskelevat Suomessa ja ovat kirjoilla oppilaitoksessa opiskellakseen siellä.”

17 Ulkomaalaislain 168 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Unionin kansalainen, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity, taikka unionin kansalaisen perheenjäsen, jolle on myönnetty oleskelukortti, voidaan karkottaa maasta, jos hän ei täytä 158 a, 161 d tai 161 e §:ssä säädettyjä oleskeluoikeuden edellytyksiä taikka hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta 156 §:ssä säädetyin edellytyksin taikka kansanterveyttä 156 a §:ssä säädetyin edellytyksin.

– –”

18 Ulkomaalaislain 168 b §:ssä säädetään seuraavaa:

”Ennen yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyviin syihin perustuvaa maasta karkottamista koskevaa päätöstä on otettava huomioon, kuinka kauan unionin kansalainen tai hänen perheenjäsenensä on oleskellut maassa, hänen ikänsä, terveydentilansa sekä perhetilanteensa ja taloudellinen tilanteensa ja kuinka hyvin asianomainen on kotoutunut Suomen yhteiskuntaan ja

kulttuuriin. Lisäksi on otettava huomioon, missä määrin unionin kansalaisella ja hänen perheenjäsenellään on yhteyksiä kotimaahansa.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 A, joka on Romanian kansalainen, teki palkkatyötä Suomessa vuosina 2017–2019. Hänen oleskeluoikeutensa Suomessa tämän työn perusteella rekisteröitiin 1.3.2018. Hänellä ei ole ollut palkkatuloja vuosina 2020–2021. Suomen tulorekisterin mukaan hän on saanut palkkaa viimeksi syyskuussa 2023.

20 Hänen puolisonsa B, joka on Moldovan kansalainen, saapui Suomeen 15.7.2018. Hänelle myönnettiin oleskelukortti 24.5.2019. Samana päivänä myönnettiin oleskelukortit myös heidän kolmelle lapselleen C, D ja E, jotka kaikki ovat Moldovan kansalaisia ja ovat syntyneet vuosina 2011–2015. Tämän jälkeen syntyi kaksi muuta lasta, nimittäin F, joka on Romanian kansalainen, vuonna 2019 ja G, joka on Moldovan kansalainen, vuonna 2022.

21 Perhe on asunut Suomessa viimeistään vuodesta 2019. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että kolme vanhempaa lasta käyvät Suomessa peruskoulua ja kaksi nuorempaa lasta käyvät siellä lastentarhaa.

22 Vuosina 2019–2022 A tuomittiin Suomessa seitsemän kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen törkeästä varkaudesta ja kolmen kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen varkaudesta. Hänet tuomittiin myös sakkorangaistuksiin varkaudesta, kahdesta varkauden yrityksestä, tuottamuksellisesta kätkemisrikoksesta, liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta. Lisäksi hänen epäillään syyllistyneen vuonna 2020 varkauteen sekä vuonna 2022 laittomaan uhkaukseen ja varkauden yritykseen.

23 Maahanmuuttovirasto päätti 22.11.2022 tekemällään päätöksellä karkottaa A:n kotimaahansa Romaniaan ja määräsi hänet Suomea koskevaan kolmen vuoden maahantulokieltoon sillä perusteella, että tehtyjen rikosten luonne, toistuvuus, niihin liittyvät olosuhteet ja hänen rikollisen toimintansa jatkuvuus osoittivat, että A oli välitön uhka yleiselle järjestykselle ja yleiselle turvallisuudelle.

24 Maahanmuuttovirasto päätti 24.11.2022 tekemillään päätöksillä karkottaa B:n ja aviopuolisoiden viisi alaikäistä lasta kansalaisuusvaltioonsa eli Moldovaan paitsi F:n osalta Romaniaan sillä perusteella, että A ei enää täyttänyt Suomessa oleskelun edellytyksiä.

25 Helsingin hallinto-oikeus (Suomi) hylkäsi 29.9.2023 antamillaan päätöksillä A:n, B:n ja heidän viiden lapsensa valitukset Maahanmuuttoviraston päätöksistä (jäljempänä riidanalaiset karkottamispäätökset).

26 Asianosaiset ovat valittaneet korkeimpaan hallinto-oikeuteen (Suomi), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, ja vaativat hallinto-oikeuden päätösten kumoamista ja asioiden palauttamista Maahanmuuttovirastoon uudelleen käsiteltäviksi.

27 Tältä osin A vetoaa omalta osaltaan siihen, että pelkästään häntä vastaan annettujen rikostuomioiden perusteella ei voida tehdä johtopäätöstä rikollisen toiminnan jatkamisvaarasta, varsinkaan kun hän ei ole tehnyt mitään uutta rikosta karkottamispäätöksen tekemisen jälkeen. Hänen mukaansa omaisuusrikokset, joista hänet on tuomittu, eivät näin ollen muodosta uhkaa yleiselle järjestykselle ja yleiselle turvallisuudelle.

28 B ja lapset puolestaan vetoavat siihen, että he ovat asuneet Suomessa useita vuosia ja että heillä on siten kiinteät siteet kyseiseen jäsenvaltioon, kun taas heidän siteensä Romaniaan ja Moldovaan ovat katkenneet. He vetoavat siihen, että lapset puhuvat suomea ja käyvät koulua ja lastentarhaa Suomessa. He lisäävät, että heidän karkottamisensa heikentäisi merkittävästi heidän taloudellista tilannettaan ja pakottaisi heidät käytännössä asettumaan Moldovaan, koska A:ta ja F:ää lukuun ottamatta kaikki perheenjäsenet ovat Moldovan kansalaisia.

29 Maahanmuuttovirasto katsoo, ettei ole osoitettu, että A edelleen täyttää kansallisessa lainsäädännössä, jolla direktiivi 2004/38 on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, säädetyt oleskelun edellytykset. Se toteaa, että Suomen tulorekisteristä ilmenee, että A on saanut palkkaa viimeksi 29.9.2023, ja katsoo, ettei hän todennäköisesti ole säilyttänyt työntekijän asemaa. Se päättelee tästä, ettei myöskään A:n perheenjäsenten oleskeluoikeutta, joka on johdettu A:n omasta oleskeluoikeudesta, ole näytetty toteen.

30 Maahanmuuttovirasto katsoo lisäksi, että ulkomaalaislain 161 d §:ää, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 2004/38 12 artiklan 3 kohta ja joka mahdollistaa perheenjäsenten oleskeluoikeuden säilyttämisen, ei voida soveltaa heidän tilanteeseensa, koska kyseinen säännös koskee vain tilannetta, jossa perheenjäsenten oleskeluoikeus säilyy asianomaisen unionin kansalaisen ”kuoltua” tai ”poistuttua jäsenvaltiosta”, ja koska A ei ole vielä poistunut Suomesta.

31 Lisäksi Maahanmuuttovirasto katsoo, että asetuksen N:o 492/2011 10 artikla voisi perustaa oleskeluoikeuden koulutukseen osallistuville lapsille ja heidän huoltajalleen mutta että – toisin kuin kyseisessä 10 artiklassa – ulkomaalaislain 161 d §:n 3 momentissa tai direktiivin 2004/38 12 artiklan 3 kohdassa ei ole mainittu peruskoulutukseen osallistumista.

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kielsi 21.2.2024 tekemillään päätöksillä valittajien vaatimuksesta riidanalaisten karkottamispäätösten täytäntöönpanon siihen saakka, kunnes se on ratkaissut muutoksenhakemukset. Se toteaa, että näiden päätösten tekoajankohtana A oli oleskellut Suomessa noin neljä ja puoli vuotta ja kuului tällä perusteella ulkomaalaislain 168 §:n 1 momentin säännösten soveltamisalaan, joiden nojalla unionin kansalainen voidaan karkottaa, jos hänen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin yhtyy Maahanmuuttoviraston ja hallinto-oikeuden arvioon, jonka mukaan A on rikostensa vakavuuden ja toistuvuuden vuoksi vaarantanut yleistä järjestystä ja yleistä turvallisuutta, ja katsoo, että mikään niistä seikoista, jotka on otettava huomioon ulkomaalaislain 168 b §:ssä säädetyssä kokonaisharkinnassa, ei ole omiaan estämään hänen karkottamistaan.

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei kuitenkaan pidä poissuljettuna, että lapset, jotka opiskelevat peruskoulussa Suomessa ja ovat siten aloittaneet koulunkäynnin, sekä B, joka on heidän tosiasiallinen huoltajansa, voivat saada itsenäisen oleskeluoikeuden myös siinä tapauksessa, että A karkotetaan yleiseen järjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä. Se pohtii lisäksi sitä, mikä vaikutus tällaisella oikeudella voisi olla päätökseen siitä, karkotetaanko A vai ei.

35 Kyseinen tuomioistuin pohtii tältä osin ensinnäkin, sovelletaanko direktiivin 2004/38 12 artiklan 3 kohtaa pääasian olosuhteisiin. Se pyrkii selvittämään, voivatko lapset ja heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimiva vanhempi säilyttää kyseisen säännöksen nojalla oleskeluoikeutensa Suomessa lasten koulunkäynnin päättymiseen saakka. Se toteaa kuitenkin, että mainitussa säännöksessä edellytetään asianomaisen unionin kansalaisen poistumista maasta, kun taas A:ta koskeva karkottamispäätös ei ole lainvoimainen eikä sitä ole pantu täytäntöön ja hän asuu edelleen Suomessa.

36 Jos tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, kyseinen tuomioistuin pohtii toiseksi sitä, voivatko B ja lapset kuitenkin johtaa itsenäisen oleskeluoikeuden asetuksen N:o 492/2011 10 artiklasta, sellaisena kuin sitä on tulkittu 17.9.2002 annettuun tuomioon Baumbast ja R (C-413/99, EU:C:2002:493) perustuvassa oikeuskäytännössä. Vaikka se on taipuvainen katsomaan, että näin on, se toteaa, että kysymys koulua käyvien lasten ja heidän huoltajansa oleskeluoikeuden säilymisestä vastaanottavassa jäsenvaltiossa on edelleen olemassa tilanteessa, jossa palkattu työntekijä, josta he johtavat oleskeluoikeutensa, on karkotettu tästä jäsenvaltiosta yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä.

37 Jos ensimmäiseen tai toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmanneksi, onko A:n kaltaisen unionin kansalaisen karkottamisen edellytyksiä tutkittava uudelleen direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kokonaisharkinnan perusteella, kun hänen perheenjäsenillään on itsenäinen oleskeluoikeus ja kun he haluavat jatkaa oleskeluaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Jos näin on, on lisäksi ratkaistava, millä tavalla asianomaisten henkilöiden perhetilannetta ja taloudellista tilannetta on arvioitava, kun otetaan huomioon perusoikeuskirjan 7 artikla ja 24 artiklan 2 ja 3 kohta.

38 Tässä tilanteessa korkein hallinto-oikeus (Suomi) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2004/38] 12 artiklan 3 kohtaa tulkittava niin, että unionin kansalaisen vastaanottavassa jäsenvaltiossa peruskoulussa kirjoilla olevat lapset ja lasten tosiasiallisena huoltajana toimiva vanhempi eivät menetä oleskeluoikeuttaan ennen lasten opintojen päättymistä tilanteessa, jossa kyseinen unionin kansalainen on päätetty karkottaa vastaanottavasta jäsenvaltiosta yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella, mutta päätös maasta poistamisesta ei ole lainvoimainen eikä maasta poistamista ole pantu täytäntöön ja kyseinen unionin kansalainen edelleen oleskelee vastaanottavassa jäsenvaltiossa?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko [asetuksen N:o 492/2011] 10 artiklaa tulkittava niin, että työntekijän asemassa olleen unionin kansalaisen vastaanottavassa jäsenvaltiossa peruskoulussa kirjoilla olevat lapset ja lasten tosiasiallisena huoltajana toimiva vanhempi eivät menetä oleskeluoikeuttaan ennen lasten opintojen päättymistä tilanteessa, jossa työntekijän asemassa ollut unionin kansalainen vanhempi maahanmuuttoviranomaisen päätöksellä karkotetaan vastaanottavasta jäsenvaltiosta yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella?

3) Jos ensimmäiseen tai toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko direktiivin [2004/38] 28 artiklan 1 kohtaa, jossa säädetään niistä seikoista, jotka vastaanottavan jäsenvaltion on otettava huomioon ennen yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyviin syihin perustuvan karkottamispäätöksen tekemistä, tulkittava niin, että karkottamispäätöksen kohteena olevan unionin kansalaisen maasta poistamisen edellytykset

on otettava uudelleen tarkasteltavaksi, jos hänen lapsillaan ja aviopuolisollaan on karkottamispäätöksen jälkeen todettu olevan itsenäinen oleskeluoikeus vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja nämä perheenjäsenet haluavat jäädä tähän jäsenvaltioon? Jos näin on, minkä seikkojen tarkastelua nyt kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa erityisesti [direktiivin 2004/38] 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu perhe- ja taloudellisen tilanteen huomioon ottaminen, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista koskevan 7 artiklan ja lapsen oikeuksia koskevan 24 artiklan 2 ja 3 kohdan kanssa, edellyttää?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat toteamukset

39 Ensinnäkin on todettava, että vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa kysymyksillään tilanteeseen, jossa vastaanottavassa jäsenvaltiossa ”peruskoulussa kirjoilla oleville” lapsille voidaan myöntää oleskeluoikeus, sen toimittamista täsmennyksistä ilmenee, että vain kolme kyseessä olevista viidestä lapsesta käy koulua tällaisessa oppilaitoksessa, koska kaksi nuorinta lasta käyvät lastentarhaa. Jotta näihin kysymyksiin voidaan antaa hyödyllinen vastaus, on siis otettava huomioon myös näiden kahden viimeksi mainitun lapsen tilanne.

40 Tältä osin on todettava, että koska ennakkoratkaisupyynnön perusteella ei voida määrittää, voidaanko lastentarhoja – kuten sitä, jota kaksi nuorinta lasta käyvät – pitää oppilaitoksina kyseisiä unionin oikeuden säännöksiä sovellettaessa, hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on oletettava, että nämä lapset eivät vielä käyneet koulua.

41 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamista selityksistä ja erityisesti sen ensimmäisen kysymyksen sanamuodosta ilmenee, että kyseessä olevat karkottamispäätökset eivät ole lainvoimaisia, koska kyseisen tuomioistuimen on nimenomaan arvioitava niiden perusteltavuutta, ja että niitä ei ole myöskään vielä pantu täytäntöön, koska kyseinen tuomioistuin on 21.2.2024 tekemillään päätöksillä kieltänyt täytäntöönpanon, kunnes se on ratkaissut asianosaisten muutoksenhakemukset. Esitetyt kysymykset on näin ollen tutkittava näiden seikkojen valossa.

42 Kolmanneksi tämän tuomion 22 kohdassa tarkoitetut tosiseikat, joilla A:n karkottamispäätöstä perusteltiin, ovat omiaan muodostamaan uhan direktiivin 2004/38 27 ja 28 artiklassa tarkoitetulle ”yleiselle järjestykselle”. Unionin tuomioistuimelle toimitetussa asiakirja-aineistossa ei sitä vastoin ole mitään sellaista seikkaa, jonka perusteella ne voitaisiin liittää ”yleiseen turvallisuuteen”, jota kyseisissä säännöksissä myös tarkoitetaan ja joka koskee jäsenvaltion sisäiseen tai ulkoiseen turvallisuuteen kohdistuvia loukkauksia (ks. vastaavasti tuomio 13.9.2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Esitettyjä kysymyksiä on siis tutkittava pelkästään yleistä järjestystä koskevan perusteen kannalta.

43 Neljänneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että A oli häntä koskevan karkottamispäätöksen tekoajankohtana oleskellut Suomessa noin neljä ja puoli vuotta. Tästä seuraa, että hänellä ei kyseisenä ajankohtana ollut direktiivin 2004/38 16 artiklassa tarkoitettua pysyvää oleskeluoikeutta vaan tilapäinen oleskeluoikeus.

44 Toisin kuin Euroopan komissio väitti kirjallisissa huomautuksissaan ja istunnossa, kolmannen kysymyksen yhteydessä ei siis ole tarpeen tutkia tilannetta, jossa A saisi kyseisen direktiivin 28 artiklan 2 kohdassa, jota sovelletaan pysyvän oleskeluoikeuden vastaanottavassa jäsenvaltiossa saaneisiin unionin kansalaisiin, säädetyn vahvistetun suojan karkottamista vastaan.

Toinen kysymys

45 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 39 ja 40 kohdassa esitetyt täsmennykset, on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, joka on tutkittava aluksi, pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaa tulkittava siten, että tilanteessa, jossa jäsenvaltion kansalainen asuu työntekijöiden vapaan liikkuvuuden nojalla toisessa jäsenvaltiossa puolisonsa ja lastensa kanssa, joista jotkut käyvät koulua tässä toisessa jäsenvaltiossa ja toiset eivät vielä käy koulua siellä, näillä lapsilla ja heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivalla aviopuolisolla on viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa kyseiseen 10 artiklaan perustuva oleskeluoikeus ja että he säilyttävät tämän oikeuden myös silloin, kun kyseisestä kansalaisesta on tehty direktiivin 2004/38 28 artiklan nojalla karkottamispäätös yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä.

46 Asetuksen N:o 492/2011 10 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään, että jos jäsenvaltion kansalainen on tai on ollut työssä toisen jäsenvaltion alueella, on hänen lapsillaan, jos he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa, oikeus osallistua peruskoulutukseen, oppisopimuskoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla.

47 Ensinnäkin kyseisestä säännöksestä ilmenee, että näitä lapsia kohdellaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa, jos he asuvat siellä, yhdenvertaisesti tämän jäsenvaltion kansalaisten kanssa siltä osin kuin kyse on pääsystä koulutukseen (tuomio 6.10.2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, 34 kohta), ja mainitun säännöksen tavoitteena on se, että he voivat käydä koulua ja opiskella siellä siten, että he voivat viedä koulunkäyntinsä ja opintonsa menestyksekkäästi päätökseen (tuomio 15.3.1989, Echternach ja Moritz, 389/87 ja 390/87, EU:C:1989:130, 21 kohta ja tuomio 17.9.2002, Baumbast ja R, C-413/99, EU:C:2002:493, 53 kohta).

48 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhtäältä siirtotyöläisen tai entisen siirtotyöläisen lapsella on mainitun säännöksen nojalla oma oleskeluoikeus vastaanottavassa jäsenvaltiossa sillä perusteella, että hänellä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun kyseisen jäsenvaltion kansalaisten kanssa koulutukseen pääsyn osalta, kun hän haluaa osallistua peruskoulutukseen kyseisessä jäsenvaltiossa. Toisaalta se, että tälle lapselle myönnetään oma oleskeluoikeus, edellyttää sitä, että vanhemmalle, joka on lapsen tosiasiallinen huoltaja, myönnetään vastaava oleskeluoikeus, koska se, että tällaiselta vanhemmalta evätään mahdollisuus jäädä vastaanottavaan jäsenvaltioon lapsen koulunkäynnin ajaksi, voi olla omiaan viemään lapselta unionin lainsäätäjän hänelle vahvistaman oikeuden (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, 35 ja 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Siirtotyöläisen lasten oleskeluoikeus, joka perustuu asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan, ja näin ollen heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivan vanhemman oleskeluoikeus eivät riipu siitä, säilyttääkö kyseinen vanhempi siirtotyöläisen aseman vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Näin ollen näistä oleskeluoikeuksista, jotka tosin ”johdetaan” alun perin kyseisen vanhemman asemasta työntekijänä, tulee niiden saamisen jälkeen itsenäisiä suhteessa tähän asemaan perustuvaan alkuperäiseen oleskeluoikeuteen, ja ne voivat jatkua kyseisen aseman menettämistä pidemmälle,

jolloin vältetään se, että lasten oikeus yhdenvertaiseen kohteluun koulutukseen pääsyn osalta menettäisi tehokkaan vaikutuksensa (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, 37, 49 ja 50 kohta).

50 Asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaa on sitä paitsi sovellettava itsenäisesti suhteessa direktiivin 2004/38 säännösten kaltaisiin unionin oikeuden säännöksiin, joilla säännellään oleskeluoikeuden käyttöä toisessa jäsenvaltiossa koskevia edellytyksiä. Tästä seuraa, että asianomaiset voivat vedota viimeksi mainitussa valtiossa itsenäiseen oleskeluoikeuteen jo pelkästään kyseisen 10 artiklan perusteella ilman, että heidän olisi täytettävä kyseisessä direktiivissä määritellyt edellytykset (tuomio 6.10.2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, 38 ja 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Lopuksi se, ovatko kyseessä olevat lapset unionin kansalaisia, samoin kuin se, että ainoastaan siirtotyöläisen asemassa oleva vanhempi on unionin kansalainen, eivät vaikuta asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuviin näiden lasten ja heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivan vanhemman oleskeluoikeuksiin (ks. vastaavasti tuomio 17.9.2002, Baumbast ja R, C-413/99, EU:C:2002:493, 63 kohta).

52 Edellä esitetystä seuraa, että tilanteessa, jossa jäsenvaltion kansalainen asuu työntekijänä tai entisenä työntekijänä toisessa jäsenvaltiossa, tämän kansalaisen lapsilla, jotka käyvät koulua tässä toisessa jäsenvaltiossa, sekä vanhemmalla, joka toimii heidän tosiasiallisena huoltajanaan, on viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuva oleskeluoikeus.

53 Toiseksi se, että siirtotyöläisestä, josta koulua käyvät lapset ja heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimiva vanhempi johtavat oleskeluoikeutensa, on tehty direktiivin 2004/38 27 artiklan nojalla yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä karkottamispäätös, ei sellaisenaan vaikuta näiden lasten ja kyseisen vanhemman asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuvien oleskeluoikeuksien säilymiseen.

54 Asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuvien oleskeluoikeuksien itsenäisyys on nimittäin esteenä sille, että kyseisen työntekijän karkottamisesta, joka vaikuttaa ainoastaan hänen omaan oleskeluoikeuteensa, seuraisi edellä mainittujen oleskeluoikeuksien menettäminen. Näin ollen tämä säännös on esteenä sille, että siirtotyöläisen lapsista, jotka käyvät koulua vastaanottavassa jäsenvaltiossa, ja heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivasta vanhemmasta tehdään karkottamispäätöksiä, jotka perustuvat heidän oleskeluoikeuksiensa väitettyyn menettämiseen, joka on aiheutunut siitä, että kyseinen työntekijä on menettänyt oleskeluoikeuden yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä.

55 Sitä vastoin ei voida sulkea pois sitä, että asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuvan oleskeluoikeuden haltijoiden tätä oikeutta voidaan tarvittaessa vuorostaan rajoittaa muun muassa yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä direktiivin 2004/38 VI luvun, jonka otsikko on ”Maahantulo- ja oleskeluoikeuden rajoittaminen yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen liittyvistä syistä” ja joka sisältää direktiivin 27–33 artiklan, tätä koskevien säännösten nojalla.

56 On nimittäin täsmennettävä, että asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuvat oleskeluoikeudet kuuluvat SEUT 45 artiklan, joka kyseisellä asetuksella pyritään konkretisoimaan, soveltamisalaan (tuomio 10.7.2025, Städteregion Aachen, C-257/24,

EU:C:2025:567, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja että kyseisen artiklan 3 kohdassa määrätään, että työntekijöiden vapaan liikkuvuuden nojalla tunnustettuja oikeuksia käytetään muun muassa ”yleisen järjestyksen – – vuoksi perustelluin rajoituksin”.

57 Näitä rajoituksia koskevat säännökset, joista aiemmin säädettiin työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta direktiivissä 64/221, sisältyvät kuitenkin nyt direktiiviin 2004/38, kuten sen johdanto-osan 22 perustelukappaleesta ilmenee.

58 Näin ollen on niin, että vaikka asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuvia oleskeluoikeuksia sovelletaan tämän tuomion 50 kohdassa todetun mukaisesti riippumatta direktiivin 2004/38 1 artiklan a alakohdassa tarkoitetuista edellytyksistä, jotka koskevat oleskeluoikeuden käyttämistä jäsenvaltioiden alueella, kyseisessä direktiivissä säädettyjä tämän oikeuden rajoituksia muun muassa yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä, sellaisina kuin nämä rajoitukset on mainittu kyseisen 1 artiklan c alakohdassa, sovelletaan täysimääräisesti kyseiseen 10 artiklaan perustuviin oleskeluoikeuksiin.

59 Joka tapauksessa on muistutettava, että direktiivin 2004/38 27 artiklan 2 kohdan mukaan yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä toteutettujen toimenpiteiden on perustuttava yksinomaan asianomaisen henkilön omaan käyttäytymiseen.

60 Tästä seuraa, että siirtotyöläisen lapsilla, jotka käyvät koulua vastaanottavassa jäsenvaltiossa, ja heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivalla vanhemmalla asetuksen N:o 492/2011 10 artiklan nojalla olevia oleskeluoikeuksia ei voida rajoittaa kyseisen 27 artiklan 2 kohdan nojalla yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä, jotka eivät perustu heidän omaan käyttäytymiseensä vaan asianomaisen siirtotyöläisen käyttäytymiseen.

61 Kolmanneksi siitä, onko tämän tuomion 45 kohdassa kuvatun kaltaisissa olosuhteissa siirtotyöläisen lapsilla, jotka eivät vielä käy koulua vastaanottavassa jäsenvaltiossa, asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuva oleskeluoikeus samalla tavoin kuin kyseisen työntekijän lapsilla, jotka käyvät koulua tässä valtiossa, ja heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivalla vanhemmalla, on korostettava, että – kuten myös julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 45 kohdassa – se, että lapset, jotka eivät vielä käy koulua, pakotettaisiin poistumaan vastaanottavasta jäsenvaltiosta, johtaisi tosiasiassa heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivan vanhemman pakotettuun poistumiseen vastaanottavasta jäsenvaltiosta. Viimeksi mainittu joutuisi siten luopumaan oleskeluoikeudesta, joka on annettu hänelle asetuksen N:o 492/2011 10 artiklan nojalla sen vuoksi, että koulua käyvät lapset voivat tehokkaasti käyttää oikeutta, jonka unionin lainsäätäjä on heille tämän tuomion 48 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan tunnustanut.

62 Näin ollen syistä, jotka ovat rinnastettavissa niihin syihin, jotka ovat oikeuttaneet oleskeluoikeuden myöntämisen vanhemmalle, joka toimii koulua vastaanottavassa jäsenvaltiossa käyvien lasten tosiasiallisena huoltajana, tällainen oikeus on myönnettävä myös alaikäisille lapsille, jotka eivät vielä käy koulua tässä valtiossa, kun he asuvat koulua käyvien veljiensä ja sisartensa kanssa ja ovat kyseisen vanhemman huollettavina, jotta koulua käyviltä lapsilta ei evättäisi heille asetuksen N:o 492/2011 10 artiklan nojalla myönnettyjä oikeuksia.

63 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaa on tulkittava siten, että tilanteessa, jossa jäsenvaltion kansalainen asuu työntekijöiden vapaan liikkuvuuden nojalla toisessa jäsenvaltiossa puolisonsa ja lastensa kanssa, joista jotkut käyvät koulua tässä toisessa jäsenvaltiossa ja toiset eivät vielä käy koulua siellä, näillä lapsilla ja

heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivalla aviopuolisolla on viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa kyseiseen 10 artiklaan perustuva oleskeluoikeus ja he säilyttävät tämän oikeuden myös silloin, kun kyseisestä kansalaisesta on tehty direktiivin 2004/38 28 artiklan nojalla karkottamispäätös yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä.

Ensimmäinen kysymys

64 Kun otetaan huomioon toiseen kysymykseen annettu vastaus, ensimmäiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata, koska vastaus tähän kysymykseen ei ilmeisesti ole enää tarpeen äidin ja lasten tekemien valitusten ratkaisemiseksi siltä osin kuin on kyse heitä koskevien karkottamispäätösten perusteltavuudesta.

Kolmas kysymys

65 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ennen kuin asianomaisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tekee unionin kansalaisesta karkottamispäätöksen yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä, sen on otettava huomioon osana kyseisen kansalaisen kyseisessä 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua perhetilannetta se, että kyseisen kansalaisen lapsilla ja aviopuolisolla on kyseisen jäsenvaltion alueella asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuva itsenäinen oleskeluoikeus ja että he haluavat jatkaa oleskeluaan siellä. Jos tähän vastataan myöntävästi, se pohtii, mitä muita seikkoja on otettava huomioon, kun kyseinen viranomainen ja tarvittaessa kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu tällaisesta päätöksestä tehty muutoksenhakemus, arvioivat tätä samassa säännöksessä, luettuna perusoikeuskirjan 7 artiklan ja 24 artiklan 2 ja 3 kohdan valossa, tarkoitettua ”perhetilannetta”.

66 Aluksi on muistutettava, että direktiivin 2004/38 27 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jollei direktiivin VI luvun säännöksistä muuta johdu, jäsenvaltiot voivat rajoittaa unionin kansalaisen tai hänen perheenjäsentensä, näiden kansalaisuudesta riippumatta, vapaata liikkuvuutta ja oleskelua yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä. Direktiivin 27 artiklan 2 kohdassa täsmennetään muun muassa, että yleisen järjestyksen vuoksi toteutettujen toimenpiteiden on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja niiden on perustuttava yksinomaan asianomaisen henkilön omaan käyttäytymiseen, jonka on muodostettava todellinen, välitön ja riittävän vakava uhka, joka vaikuttaa johonkin yhteiskunnan olennaiseen etuun.

67 Direktiivin 28 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että toimivaltaiset viranomaiset ottavat ennen yleiseen järjestykseen liittyviin syihin perustuvan karkottamispäätöksen tekemistä huomioon muun muassa sen, kuinka kauan asianomainen on oleskellut vastaanottavan jäsenvaltion alueella, hänen ikänsä, terveydentilansa, perhe- ja taloudellisen tilanteensa, kuinka hyvin asianomainen on kotoutunut kyseisen valtion yhteiskuntaan ja kulttuuriin, sekä sen, missä määrin asianomaisella on yhteyksiä kotimaahansa. Direktiivin johdanto-osan 23 perustelukappaleesta ilmenee, että tämän arvioinnin tarkoituksena on ottaa huomioon ne vakavat seuraukset, joita karkottamistoimenpiteestä voi aiheutua niille unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen, jotka ovat käyttäneet heille perustamissopimuksessa annettuja oikeuksia ja vapauksia ja jotka ovat aidosti kotoutuneet vastaanottavaan jäsenvaltioon.

68 Ensinnäkin tulee esiin kysymys, sisältyykö se, että asianomaisen puoliso ja lapset, jotka ovat seuranneet häntä vastaanottavaan jäsenvaltioon perheenjäseninä ja jotka asuvat siellä hänen luonaan tässä ominaisuudessa, haluavat myös hänen mahdollisen karkottamisensa jälkeen jatkaa

oleskeluaan siellä asetuksen N:o 492/2011 10 artiklan nojalla heille kuuluvan oleskeluoikeuden perusteella, direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun asianomaisen perhetilanteen käsitteeseen.

69 Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että kun asianomaisen henkilön tilannetta tutkitaan kyseisessä 28 artiklan 1 kohdassa mainittujen kriteerien kannalta, minkä tarkoituksena on arvioida kyseessä olevan karkottamistoimenpiteen direktiivin 2004/38 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua oikeasuhteisuutta, on otettava huomioon yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista koskeva oikeus, sellaisena kuin se on vahvistettu perusoikeuskirjan 7 artiklassa, ja viimeksi mainittua määräystä on luettava yhdessä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa vahvistetun lapsen edun huomioon ottamista koskevan velvollisuuden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 13.9.2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

70 Erityisesti oikeudesta perhe-elämän kunnioittamiseen unionin tuomioistuin on jo katsonut, että henkilön karkottamisella maasta, jossa hänen lähiomaisensa elävät, saatetaan puuttua tähän oikeuteen (tuomio 29.4.2004, Orfanopoulos ja Oliveri, C-482/01 ja C-493/01, EU:C:2004:262, 98 kohta).

71 Tästä seuraa, että ennen kuin vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tekee direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun karkottamispäätöksen unionin kansalaisesta, jonka aviopuoliso ja lapset, joilla on asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuva oleskeluoikeus, asuvat hänen kanssaan kyseisen jäsenvaltion alueella, sen on otettava huomioon asianomaisen ”perhetilanteen” perusteella hänen perheenjäsentensä toive jatkaa oleskelua tässä jäsenvaltiossa tämän oleskeluoikeuden perusteella myös hänen karkottamisensa jälkeen.

72 Lisäksi direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun karkottamispäätökseen kohdistuvan tuomioistuinvalvonnan laajuudesta on todettava, että kyseisen direktiivin 31 artiklan 3 kohdasta johtuu, että tällaisia päätöksiä vastaan käytettävissä olevissa muutoksenhakumenettelyissä on voitava sekä tarkastaa asianomaisen päätöksen laillisuus ja sen perusteena olevat tosiseikat ja olosuhteet että myös varmistaa, ettei kyseinen päätös ole suhteeton. Näihin oikeussuojakeinoihin sovellettavien menettelysääntöjen, jotka merkitsevät perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ”unionin oikeuden soveltamista”, on lisäksi oltava perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatusta tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevasta oikeudesta johtuvien vaatimusten mukaisia (ks. vastaavasti tuomio 10.9.2019, Chenchooliah, C-94/18, EU:C:2019:693, 84 ja 85 kohta).

73 Tästä seuraa, että kun kansallinen tuomioistuin toteaa, että toimivaltainen viranomainen on tehnyt direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun karkottamispäätöksen ottamatta huomioon sitä, että asianomaisen puolisolla ja lapsilla on asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuva oleskeluoikeus ja että he haluavat jatkaa oleskelua vastaanottavassa jäsenvaltiossa tällä perusteella, kyseisen tuomioistuimen on kyseisen päätöksen oikeasuhteisuutta tutkiessaan otettava tämä seikka huomioon asianomaisen perhetilanteen perusteella.

74 Toiseksi muista seikoista, jotka on otettava huomioon direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun perhetilanteen perusteella, on muistutettava yhtäältä, että – kuten tämän tuomion 69 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee – kyseistä säännöstä sovellettaessa on otettava huomioon perusoikeuskirjan 7 artiklassa taattu oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen sekä lapsen etu, jolle perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa tunnustetaan ensisijainen merkitys.

75 Kuten toisaalta komissio on perustellusti todennut viimeksi mainitusta määräyksestä, sitä sovelletaan jäsenvaltion kansalaisesta, joka on alaikäisten lasten vanhempi, direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohdan nojalla tehdyn karkottamispäätöksen kaltaisiin päätöksiin, joita ei ole osoitettu näille lapsille mutta joilla on kuitenkin heille merkittäviä seurauksia (ks. analogisesti tuomio 11.3.2021, Belgian valtio (Alaikäisen vanhemman palauttaminen), C-112/20, EU:C:2021:197, 36 kohta).

76 Näin ollen arvioitaessa direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua perhetilannetta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa on otettava huomioon kaikki asianomaisen kansalaisen vastaanottavan jäsenvaltion alueella viettämälle perhe-elämälle ominaiset seikat, joihin hänen karkottamisensa voi vaikuttaa, ja kiinnitettävä erityistä huomiota seurauksiin, joita hänen karkottamisellaan voi olla hänen lastensa edulle.

77 Tässä tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on suoritettava tältä osin tarpeelliset tarkistukset.

78 On kuitenkin täsmennettävä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa isän karkottamisen vaikutuksia asianomaisten perhetilanteeseen ja erityisesti lasten etuun on arvioitava eri tavalla sen mukaan, jatkaisivatko lapset ja heidän äitinsä Suomessa asumista, mikä johtaisi perheen yhtenäisyyden katkeamiseen, vai muuttaisivatko he kaikki yhdessä Suomen alueen ulkopuolelle, esimerkiksi Romaniaan, joka on isän alkuperämaa, mikä mahdollistaisi lisäksi sen, että perheenjäsenet ja erityisesti lapsi F, joka on unionin kansalainen, voivat jäädä unionin alueelle, kuten myös julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 79–82 kohdassa.

79 Ensinnäkin perheen yhtenäisyyden säilyttäminen koko perheen asettumisella esimerkiksi Romaniaan edellyttää kuitenkin, että sinne asettuminen on tosiasiallisesti mahdollista. Asianomaisten henkilöiden on siten voitava asettua sinne pysyvästi ilman vakavia vaikeuksia.

80 Siinä tapauksessa, että koko perheen asettuminen Romaniaan osoittautuu mahdolliseksi, velvollisuus ottaa huomioon lapsen etu edellyttää kuitenkin, että lasten tarpeille annetaan erityinen merkitys. Tässä yhteydessä on otettava huomioon muun muassa heidän kielitaitonsa, se, missä määrin he ovat kotoutuneet Suomeen, sekä siteet, joita heillä on tai joita he voivat ikänsä vuoksi kehittää Romaniaan. Vaikka vaikuttaa lähtökohtaisesti paremmalta, että koulua käyvät lapset voivat käydä koulunsa loppuun Suomessa, on kuitenkin niin, että he voivat tarvittaessa jatkaa koulua Romaniassa.

81 Sama koskee tilannetta, jossa perhe asettuu kolmanteen maahan, esimerkiksi Moldovaan, joka on äidin alkuperämaa. Vaikka jokainen jäsenvaltio voi vedota muun muassa yleisen järjestyksen ylläpitämiseen perustuvaan poikkeukseen unionin kansalaisten oleskeluoikeuden rajoittamiseksi (ks. analogisesti tuomio 13.9.2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, 81 kohta), Suomen tasavallan on ennen isää koskevan karkottamispäätöksen tekemistä kuitenkin arvioitava tällaisen päätöksen vaikutuksia lasten ja erityisesti unionin kansalaisen F:n etuun, koska hän ei tällöin voisi tosiasiallisesti käyttää pääosaa oikeuksista, jotka hänellä on unionin kansalaisen asemansa perusteella, jos tämä päätös johtaisi siihen, että he muuttavat kolmanteen maahan.

82 Toiseksi on niin, että jos todetaan, että koko perhe ei käytännön syistä tai lasten etuun liittyvistä syistä voi asettua Romaniaan tai muuhun valtioon ja että isän karkottaminen johtaisi perheen yhtenäisyyden katkeamiseen, on arvioitava, missä määrin karkottamispäätökseen liitetty maahantulokieltopäätös estäisi lapsia käyttämästä perusoikeuskirjan 24 artiklan 3 kohdassa

taattua oikeuttaan ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti, ja tämän oikeuden kunnioittaminen kietoutuu kiistatta yhteen lapsen edun kanssa (tuomio 23.12.2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 54 kohta), jos oletetaan, että yhteydenpito isän kanssa on heidän etunsa mukaista. Lisäksi lasten etu edellyttää, että tutkitaan vaikutukset, joita isän karkottamisella voi olla lasten ja heidän äitinsä taloudelliseen tilanteeseen, eikä lähtökohtaisesti ole poissuljettua, että isä voisi tarvittaessa jatkaa taloudellisen tuen antamista heille karkottamisestaan huolimatta.

83 Arvioituaan isän karkottamisen vaikutuksia asianomaisten perhe-elämään ja hänen lastensa etuun kyseisen viranomaisen on lisäksi varmistuttava direktiivin 2004/38 27 artiklan 2 kohdan ja unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti siitä, että päätös isän karkottamisesta on suhteellisuusperiaatteen mukainen, ja tässä arvioinnissa on verrattava yhtäältä asianomaisen henkilön omasta käyttäytymisestä vastaanottavan yhteiskunnan olennaisille eduille aiheutuvaa uhkaa ja toisaalta niiden oikeuksien suojaamista, joita unionin kansalaisilla ja heidän perheenjäsenillään on direktiivin 2004/38 tai tapauksen mukaan asetuksen N:o 492/2011 perusteella (ks. vastaavasti tuomio 2.5.2018, K. ja H. F. (Oleskeluoikeus ja väitetyt sotarikokset), C-331/16 ja C-366/16, EU:C:2018:296, 61 ja 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

84 Tätä varten kyseisen viranomaisen on määritettävä tällaisten vaikutusten perusteella yhtäältä, oliko päätös isän karkottamisesta välttämätön, mikä edellyttää, ettei ollut olemassa muita toimenpiteitä, joilla loukattaisiin vähemmän asianomaisten henkilöiden oikeutta perhe-elämään ja hänen lastensa etua ja joilla olisi voitu saavuttaa yhtä tehokkaasti yleisen järjestyksen suojelua koskeva tavoite, ja toisaalta, perustuuko tällainen päätös oikeudenmukaiseen tasapainoon kyseessä olevien eri oikeuksien, vapauksien ja etujen välillä.

85 Tässä yhteydessä on syytä täsmentää, että jos karkottamispäätöksen täytäntöönpano lykkääntyy tietyn ajan, saattaa osoittautua tarpeelliseksi suorittaa uusi arviointi siitä, ovatko tapauksen mukaan yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvät syyt, yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvät vakavat syyt tai yleistä turvallisuutta koskevat pakottavat syyt edelleen olemassa. On nimittäin huomattava, että direktiivin 2004/38 27 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan kunkin karkottamispäätöksen edellytyksenä on yleisesti, että asianomaisen henkilön käyttäytyminen muodostaa todellisen ja välittömän uhkan, joka vaikuttaa johonkin vastaanottavan jäsenvaltion tai yhteiskunnan olennaiseen etuun (tuomio 17.4.2018, B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, 91 ja 92 kohta).

86 Lisäksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee yleisemmin, että jäsenvaltion tuomioistuimen on toisen jäsenvaltion kansalaista koskevan karkottamispäätöksen lainmukaisuutta valvoessaan otettava huomioon toimivaltaisten viranomaisten tekemän viimeisimmän päätöksen jälkeen tapahtuneet tosiseikat, jotka voivat osoittaa, että asianomaisen henkilön käyttäytymisen yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle aiheuttama uhka on poistunut tai pienentynyt huomattavasti. Näin on etenkin silloin, kun yhtäältä karkottamispäätöksen tekemisen ja toisaalta tämän päätöksen toimivaltaisessa tuomioistuimessa tapahtuvan arvioinnin välillä on kulunut pitkä aika (tuomio 17.4.2018, B ja Vomero, C-316/16 ja C-424/16, EU:C:2018:256, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

87 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohtaa, luettuna perusoikeuskirjan 7 artiklan ja 24 artiklan 2 ja 3 kohdan valossa, on tulkittava siten, että ennen kuin vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tekee unionin kansalaisesta karkottamispäätöksen yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä, sen on otettava huomioon osana kyseisen kansalaisen kyseisessä 28 artiklan 1 kohdassa

tarkoitettua perhetilannetta se, että kyseisen kansalaisen lapsilla ja aviopuolisolla on kyseisen jäsenvaltion alueella asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuva itsenäinen oleskeluoikeus ja että he haluavat jatkaa oleskeluaan siellä.

Tätä perhetilannetta arvioitaessa kyseisen viranomaisen on otettava huomioon kaikki asianomaisen unionin kansalaisen vastaanottavan jäsenvaltion alueella viettämälle perhe-elämälle ominaiset seikat, joihin hänen karkottamisensa voi vaikuttaa, ja kiinnitettävä erityistä huomiota hänen karkottamisensa seurauksiin hänen lastensa edun kannalta.

Arvioidessaan yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä tehdyn karkottamispäätöksen oikeasuhteisuutta kansallisen tuomioistuimen, jossa tällaiseen päätökseen on haettu muutosta, on otettava huomioon kaikki nämä seikat sekä tarvittaessa asianomaisen syyksi luettujen tekojen jälkeen kulunut aika ja hänen käyttäytymisensä kyseisenä aikana.

Oikeudenkäyntikulut

88 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 492/2011 10 artiklaa

on tulkittava siten, että

tilanteessa, jossa jäsenvaltion kansalainen asuu työntekijöiden vapaan liikkuvuuden nojalla toisessa jäsenvaltiossa puolisonsa ja lastensa kanssa, joista jotkut käyvät koulua tässä toisessa jäsenvaltiossa ja toiset eivät vielä käy koulua siellä, näillä lapsilla ja heidän tosiasiallisena huoltajanaan toimivalla aviopuolisolla on viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa kyseiseen 10 artiklaan perustuva oleskeluoikeus ja he säilyttävät tämän oikeuden myös silloin, kun kyseisestä kansalaisesta on tehty Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY 28 artiklan nojalla karkottamispäätös yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä.

2) Direktiivin 2004/38 28 artiklan 1 kohtaa, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklan ja 24 artiklan 2 ja 3 kohdan valossa,

on tulkittava siten, että

ennen kuin vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tekee unionin kansalaisesta karkottamispäätöksen yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä, sen on

otettava huomioon osana kyseisen kansalaisen kyseisessä 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua perhetilannetta se, että kyseisen kansalaisen lapsilla ja aviopuolisolla on kyseisen jäsenvaltion alueella asetuksen N:o 492/2011 10 artiklaan perustuva itsenäinen oleskeluoikeus ja että he haluavat jatkaa oleskeluaan siellä.

Tätä perhetilannetta arvioitaessa kyseisen viranomaisen on otettava huomioon kaikki asianomaisen unionin kansalaisen vastaanottavan jäsenvaltion alueella viettämälle perhe-elämälle ominaiset seikat, joihin hänen karkottamisensa voi vaikuttaa, ja kiinnitettävä erityistä huomiota hänen karkottamisensa seurauksiin hänen lastensa edun kannalta.

Arvioidessaan yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä tehdyn karkottamispäätöksen oikeasuhteisuutta kansallisen tuomioistuimen, jossa tällaiseen päätökseen on haettu muutosta, on otettava huomioon kaikki nämä seikat sekä tarvittaessa asianomaisen syyksi luettujen tekojen jälkeen kulunut aika ja hänen käyttäytymisensä kyseisenä aikana.

Arastey Sahún Smulders Regan

Passer Gratsias

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä marraskuuta 2026.

V. Di Bucci
Kirjaaja

M. L. Arastey Sahún
Jaoston puheenjohtaja